

František Iša, Poselská služby Dvora Králové nad Labem v raném novověku, Praha 2014, diplomová práce

(posudek vedoucího)

Městské prostředí v období raného novověku je stále vděčným tématem historických studií. Dokonce se mně osobně zdá, že mu do těchto let nebyla věnována dostatečná pozornost. Přesto množství zachovaného archivního materiálu nabízí bezpočet témat, která by podstatným způsobem prohloubila onen tradiční tak trochu institucionálně laděný pohled na město. Specifickým rozměrem tematiky může být vztah urbánního prostředí k jeho zázemí, a to v celé řadě aspektů – hospodářském, správním, z hlediska migrace apod. Možný je další vějíř témat. A nepochybně s tím může souviset další okruh, totiž existence formálních a neformálních informačních kanálů, které spojovaly města s bližším i vzdálenějším okolím.

Prací, která výrazně naznačuje nové, někdy až netušené možnosti studia v každodenní interakci města a jejího bližšího a vzdálenějšího okolí, je předložená diplomová práce Františka Išy. Je zaměřena na nevelké východočeské, původně věnné město Dvůr Králové nad Labem. Autor se dokonale seznámil se zdejšími městskými archivy a mohl se tak vydat na cestu, kterou před ním dosud žádný český historik nepodnikl. F. Išovi neušla bohatost dokumentace k poselské službě města a tak se jí začal zabývat. Výsledkem je právě předložená práce.

Autor vychází z velmi důvěrného a detailního poznání nejen města samotného, ale i přilehlého bližšího i vzdálenějšího okolí. Nepřehlédl jsem jeho zálibu v historické geografii a průběhu historických komunikací. Jen od něho vím, že některé cesty byly takřkajíc v pohybu, že probíhaly jinak zjara, jinak v létě či v zimě. Všechny tyto znalosti mohl uplatit v úvodních partiích, ale rovněž posléze, když sledoval kroky poselské služby ze Dvora Králové nad Labem v regionu.

Jádrum práce je mikroanalytický rozbor právě činností jednotlivých poslů. Organizace této služby, ale zejména praktický chod, či služba těchto osob; jejich sociální původ, odměňování, způsob distribuce zpráv, abych jmenoval jen některé z jejich činností. Základním dokumentem jsou registra branných, zejména z druhé třetiny 18. století, která byla vedena v podstatě každodenně. Jejich rozbor je alfou a omegou celé Išovy práce. S tímto souborem pramenů a jeho analýzou posunul také diplomant znalosti o městské diplomatice tohoto období. Jednalo se o stovky hodin, které strávil nad těmito archiváliemi. To, co je pro práci tohoto diplomanta typické, je neustálý pohled do mapy. A kombinací těchto dvou zdrojů se mu podařilo v mimořádném detailu zrekonstruovat řada fenoménů každodenního života jednoho východočeského města. Partii o „pohánění“ poddaných k robotování považují za excelentní, nejen v české literatuře, ale pokud vím, ani v zahraniční, takto o fenoménu robot ještě nikdo nepojednal.

Z práce je patrný ještě jeden rozměr: totiž zápal k práci nad tímto tématem a velmi srdečný vztah k východočeskému regionu. Konečně mohu konstatovat, že práce má velmi jasnou strukturu, logickou posloupnost a strukturu výkladu.

Vynikající, obsáhlou diplomovou práci Františka Išky s potěšením navrhuji k obhajobě a navrhuji ji uznat jako rigorózní.

V Praze 21. srpna 2014